

PASTORALNI RADNIK U POHODIMA BOLESNIKU U BOLNICI (Skica za promicanje pastorala bolesnika i zdravstvenog osoblja)

Naš pohod bolesnicima nadahnut je Isusovim odnosom prema bolesti i bolesnicima. „Gospodine, bolestan je onaj koga ljubiš” (Iv 11,3). Tako Isusu dojavioše glasnici koje poslaše Marta i Marija (Iv 11,1–6). Na tu vijest Isus odluči još dva dana ostati u Betaniji (usp. Iv 11,6), pa reče učenicima: „Naš prijatelj Lazar spava, ali ja idem da ga probudim” (Iv 11,11).

U istom duhu naš pohod bolesnicima nadahnjuju nam i dobri međuljudski odnosi. Iskustvo nam pokazuje da su bolesnici sretni kad ih pohodi pastoralni radnik ili tko drugi iz župne zajednice, obitelji, radnog mjesta, škole...

Pitali su jednu bolesnu djevojčicu koja je bila na bolničkom liječenju – „Da li ti mama često dolazi?” – „Ne! Samo svaki dan!”, odgovorila je djevojčica (iz knjige: „Kako djetetu olakšati boravak u bolnici”, Zagreb, 1986).

U suvremenom svijetu vijest se brzo širi. Danas više ne samo po glasonošama nego ponajviše najsuvremenijim sredstvima društvenog priopćivanja – radio, TV, telefon... U tu svrhu pastoralni radnik mogao bi ljudima u svojoj sredini dati stalni broj telefona na kojem ga mogu u svako doba dana i noći obavijestiti o bolesniku. U katoličkom tisku mogli bi biti objavljeni brojevi telefona bolničkih svećenika ili redovničkih zajednica zaposlenih u zdravstvu u velikim gradskim, biskupijskim središtima. Tako dolazimo do vijesti o bolesniku. Dakako, ne samo telefonski nego i drugim redovitim, uobičajenim načinima.

PASTORALNI RADNIK ZA BOLESNIKE

Čim je saznao za bolesnika, pastoralni ga radnik ide pohoditi u bolnicu. U ovom izlaganju želimo pojam „pastoralni radnik” kao i pojam „bolnica” najšire postaviti i doživjeti.

Pod pastoralnim radnikom mislimo najprije na svećenika, đakona, redovnicu, a potom na svakog vjernika suradnika od najmlađih do najstarijih u župi.

Pod pojmom bolnica, osim kliničkih bolničkih središta, želimo obuhvatiti sve oblike specijaliziranih bolnica, kliničkih lječilišta i prihvatilišta, domova zdravlja i sličnih zdravstvenih ustanova, sve do bolesnikove kuće i stana.

Za pohod bolesniku potrebno je odvojiti vrijeme. Kad je Isus čuo da je njegov prijatelj Lazar bolestan, odlučio je dva dana ostati u Betaniji (usp. Iv 11,6). Potom pristupamo pripremi pohoda. Razlikujemo hitni poziv od onog redovitog. Razlika je da li idemo po prvi put ili smo već više puta pohodili istog bolesnika. Također razlikujemo da li idemo sami ili s nama ide još netko iz župne zajednice. Tu poglavito mislimo da bolesnika pohode njegovi vršnjaci, prijatelji iz škole ili s radnog mjesta, ili članovi pojedinih župnih tijela (npr. ministranti će pohoditi svog bolesnog prijatelja ministranta, članovi pjevačkog zbora svog bolesnog člana...). Kod svih oblika poziva najbolje je ne odlagati pohod, npr. : pa mogu li doći sutra, ili za dan-dva? S takvim i sličnim pitanjima samo se očituju pokušaji da se mimoide pohod bolesnika. Tada se dobro prisjetimo da bolest i bolesnici zauzimaju vrlo važno mjesto u našoj navjesticnoj svakodnevnici. O bolesnicima pišemo, objavljujemo fotografije, u propovjedima iznosimo potresne primjere o njihovoj bolesti, operaciji, stavljajući ih u srce Crkve. To i jest njihovo pravo mjesto pa je pohod bolesniku u savjesti obavezan i neodgodiv.

NEKA OSNOVNA NAČELA U PASTORALNOM RADU ZA BOLESNIKE

Naš pohod bolnici ili bolesnikovoj kući najbliži je Marijinu žurnom pohodu rođakinji Elizabeti u Judejskom gorju, kojoj treba pomoći jer očekuje porod (usp. Lk 1,39–56). Mi nosimo bolesniku Isusa, Radosnu vijest života. Tu prvenstveno mislimo na nošenje svete pričesti, bolesničkog pomazanja i prigodnog dara koji će također označiti Isusovu prisutnost i radost života (cvijeće, knjiga, molitvenik, medaljica, krunica, katolički i dnevni tisak...).

U prvom susretu s bolesnikom, u kući ili bolnici, veoma je važno slijediti Božju metodologiju pristupa. Mi vjerujemo u Boga „koji je radi nas ljudi i radi našega spasenja sišao s nebesa. I utjelovio se po Duhu Svetom od Marije Djevice: i postao čovjekom” (Nicejsko-carigradsko vjerovanje). Bog je postao čovjekom i „ušatorio se među nama”. Dakle, najprije pokušajmo stvoriti dobre međuljudske odnose. Pristupimo bolesniku kao čovjeku, misleći na Boga koji je postao čovjekom. Pristupimo bolesniku kako je Krist pristupao bolesnicima (vidi svetopisamske navode u dodatku). Znajmo slušati bolesnika i dopustiti mu da govori, da nam se izjeda. Taj govor slušajmo s najvećom pozornošću i savjesnošću, jer nam u tim riječima bolesnik otvara svoju dušu. U odgovorima bolesniku izbjegavajmo lagane riječi, uobičajene odgovore, kao – bit će bolje, već će Bog dati i slično. Takve riječi imaju strašan prizvuk praznine i površnosti. Bolesnik ih doživljava kao da ga se želimo što prije riješiti, a on očekuje od nas nešto drugo. On očekuje da mi zajedno s njim prihvatimo i podijelimo njegovu bolest kao „kruh naš svagdašnji”. Naše riječi bolesniku najbolje je da budu nadahnute Isusovim riječima koje je upravljao bolesnicima kad im je govorio da će ih upravo vjera spasiti ili da ih je spasila. Kod ozdravljanja dvojice slijepaca, pošto im se dotače očiju, Isus reče: „Neka vam bude prema vjeri vašoj!” (Mt 9,29).

Svi Božji sinovi moraju nasljedovati svog Oca imajući kao i on srce puno sućuti prema bližnjima (Lk 15,20.31), tj. prema svima bez izuzetka, nalik na uzornu, ne samo osjećajnu već i djelatnu ljubav dobrog Samaritanca (Lk 10,33). Tako se oni

uključuju u struju Božje nježnosti koja dolazi od Oca, po Isusu, zahvaljujući Duhu ljubavi (Fil 2,1) (vidi *Rječnik biblijske teologije*, „Nježnost”, str. 712).

U razgovorima s bolesnikom najčešće dolazi veoma složeno pitanje o njegovoj bolesti, dijagnozi, izgledima za budućnost. Poučiti nekoga što i kako na takva pitanja bolesnikova odgovoriti, nije nimalo jednostavno. Ipak, za pravu dijagnozu treba upućivati bolesnika da o tome razgovara s liječnikom. Opasno je prenositi dijagnoze koje smo saznali, osobito dok još traje ispitivanje bolesti. O tome je dobro pozvati liječnika ili medicinsku sestru da nam govore u župi.

PATNJA I BOLEST U SVJETLU SVETOG PISMA

„Bolest ne postoji, postoje samo bolesni ljudi”, govori jedna mudra izreka. Doista, bolest pogađa cijelog čovjeka. Bolest prouzrokuje različite krize. Bolest „prikuje uz postelju”. „S leđa i s lica ti me obuhvaćaš, na mene si ruku svoju stavio” (Ps 139,5). Tu se rađaju ona mučna i teška jobovska pitanja: Zašto udarac bolesti meni? Kako Bog može nešto tako dopustiti ili čak htjeti? Čime sam to zaslužio? Što sam ja Bogu skrivio? Zašto sam toliko kažnjen? Tu nastaju i pitanja smisla trpljenja. Prastara pitanja koja se uvijek ponavljaju svakoj generaciji.

Biblijska Objava bavi se isključivo religioznim smislom bolesti i ozdravljenja u nacrtu spasenja (RBT, Bolest, str. 102).

Čovjekov religiozni osjećaj povezuje bolest i grijeh. Biblijska objava (SZ) ne proturječi tomu: Bolest je posljedica grijeha (Post 3,16–19) (RBT, Bolest, str. 103)

Pitanje: Jesu li svakoj bolesti uzrok osobni grijesi onoga koga ona zadesi? – Stari zavjet nazire rješenje u dva pravca. Ako pogodi pravednika (Job), bolest je kušnja koja ima pokazati njegovu vjernost. Kod Pravednika patnika Sluge Jahvina bolest je okajanje za prijestupe grešnika (Iz 53,4) (RBT, Bolest, str. 103).

Isus ne tumači bolest u suviše uskoj perspektivi plaće za grijeh: „Niti sagriješi on, niti njegovi roditelji...” (Iv 9,2) (RBT, Bolest, str. 103).

Trpljenje nije nikakav teoretski problem da bismo ga mogli rješavati samo teoretskim postupcima. Rješenje za trpljenje nazire se tek u hodu, a to znači da s bolesnikom treba zajedno trpjeti, sućutno proživljavati njegovu bolest kao svoju, pohađati ga što češće uvijek donoseći Isusa, Radosnu vijest života. Tako ćemo moći bolest zajedno s bolesnikom uzeti kao ključ i otvoriti bolesničku sobu. Čovjek sam ne može ništa učiniti. Potrebna mu je pomoć zdravstvenog osoblja, rodbine, prijatelja, a na poseban način svećenika i pastoralnih radnika.

„Neki čovjek je usnio da s Isusom šeta morskim žalom. Isus je hodio pored njega, te su u pijesku ostajala dva traga – Gospodinov i njegov vlastiti. Čovjek je gledao prizore iz svog života i odjednom je s čuđenjem ustanovio kako se upravo u vremenima kada mu je bilo najteže u pijesku može vidjeti samo jedan trag. Zbunjen, obrati se Isusu: ‘... kad sam obećao da ću te slijediti, rekao si da ćeš uvijek ostati sa mnom. Ipak si me u najtežim časovima moga života ostavio sama; kad sam te najviše trebao, vidim samo jedan trag u pijesku.’ Gospodin mu odvrati: ‘Nikad te nisam ostavio sama, pogotovu ne u vrijeme kada si puno trpio. Gdje se vidi samo jedan trag, tada sam te nosio.’” (Georg Moser, „Gospodin je snaga moga života”, Leutesdorf, 1986).

Uz stvarni međuljudski odnos najdjelotvorniji pristup trpljenju i bolesti jest u duhu vjere, molitve i sakramenata. Tako je molio veliki francuski filozof Blaise Pascal: „Gospodine, ne molim za zdravlje, ni za bolest, ni za život, ni za smrt. Ali te molim: uzmi moje zdravlje, moju bolest, moj život, moju smrt, u svoje ruke.”

ŽUPNA ZAJEDNICA I BOLESNIK

Dakle, pohode bolesnicima moramo pripravljeti prvotno kod nedjeljnih i blagdanskih župnih misa i na redovitim satovima vjeronauka. Ta priprava jest u tome da se župna zajednica, tj. vjeroučenici pokrenu i usmjere prema bolesniku, bolnici ili njegovoj kući. Euharistija je najizvrsnija kateheza u kojoj i svećenik i vjernici kao „sveto svećenstvo” mogu doživjeti u savjesti neodgodivost pohoda bolesniku.

Priprava za pohod bolesniku uključuje i razgovor, dogovor župne zajednice o svim pojedinostima ostvarivanja pohoda: tko će pohoditi, kada će pohoditi, što će ponijeti, na što u susretu s bolesnikom treba osobito pripaziti, i sve druge pojedinosti koje će pridonijeti cjelovitom vjerničkom pristupu pohoda bolesniku. Kad ovako u župi započnemo rješavati pastoral bolesnika, tada će nam naravnim i nadnaravnim slijedom „procvasti” novi vidici – nastat će skupine molitelja za bolesnike, različite bolesničke i zdravstvene udružbe za koje imamo zdravih temelja u povijesti Crkve u Hrvata, od kraljice Jelene pa do najnovije ustanove Središnjeg Karitasa u Zagrebu, kao podružnice međunarodnoga Karitasa. Prema crkvenim odredbama svaka bi župa u pastoralnom vijeću trebala imati skupinu za Caritas. Tada će se osjetiti i potreba da se barem jedan dan u godini posve posveti molitvi i razgovorima i susretima s bolesnicima i zdravstvenim osobljem. Tako je u Zagrebačkoj nadbiskupiji nakon Euharistijskog kongresa bolesnika 1984. u Mariji Bistrici zagrebački nadbiskup kardinal Franjo Kuharić ustanovio „Nedjelju bolesnika”, za koju se odabire uvijek prva nedjelja nakon blagdana Srca Isusova. Već preko 15 godina postoji lipanjsko hodočašće bolesnika i zdravstvenog osoblja na Mariju Bisticu. Na Mariji Bistrici je 1986–1988. uređeno prihvatilište za bolesnike hodočasnike „Ti znaš najbolje”. U mnogim župama postoji godišnji župni susret bolesnika. Iz zauzetog pastora bolesnika izrast će i nova duhovna zvanja i sagradit će se čvrsti most između Crkve koja trpi i Crkve koja naviješta jer „njegovo smo djelo, stvoreni u Kristu Isusu za dobra djela, koja Bog unaprijed pripravi da u njima živimo” (Ef 2,10).

DODATAK

Isusova čudesna ozdravljenja i postupci s bolesnicima:

Ozdravljenje gubavca (Mt 8,2–4); ozdravljenje satnikova sluga (Mt 8,5–13); Petrova punica (Mt 8,14–15); uzeti (Mt 9,1–8); ozdravljenje bolesne žene (Mt 9,19–22); dva slijepca (Mt 9,27–31); čovjek s usahlom rukom (Mt 12,9–13); žena koja je dvanaest godina болоvala od krvarenja (Mk 5,25–34); gluhi mucavac (Mk 7,31–37); slijepac iz Betsaide (Mk 8,22–26); padavičar (Mk 9,14–29); uskrisenje sina udovice iz Naima (Lk 7,11–15); ozdravljenje zgrbljene žene u subotu (Lk 13,10–17);

ozdravljenje čovjeka od vodene bolesti (Lk 14,1–6); ozdravljenje sina kraljeva službenika (Iv 4,46–53); ozdravljenje uzetoga (Iv 5,1–9).

KORISNA LITERATURA

O problematici odnosa prema bolesti i bolesnicima dobro je pročitati:

U Dokumentima II. vatikanskog koncila: PO 6; GS 10; 18; 21; 22; 16; LG 4; 9; 11; 27; 41; 42; 46; AA 8.

Apostolsko pismo pape Ivana Pavla II: „Spasonosno trpljenje“, Zagreb, 1984.

Govor pape Ivana Pavla II. Bolesnicima u Salzburgu 26. lipnja 1988. (vidi „Betanija“, Božić 1988, str. 6–7). U časopisu za bolesnike „Betanija“ naći ćete i druge slične papine govore koji će vam poslužiti u katehezi o pastoralu bolesnika, pohodu bolnicama i radu sa zdravstvenim osobljem.

„Kako Djetetu olakšati boravak u bolnici“, Zagreb, 1986. Izdavač: Savez društava „Naša djeca“ SR Hrvatske.

U prvom dijelu knjige objavljuje se autorizirana i u skraćenom obliku data stručna i društvena rasprava s Okruglog stola na temu Kako djetetu olakšati boravak u bolnici.

U drugom dijelu knjige objavljuju se savjeti namijenjeni roditeljima kako da pomognu svom bolesnom djetetu.

U trećem dijelu knjige objavljuje se program i smjernice za vođenje društvene i stručne akcije „Olakšajmo djeci boravak u bolnici“.

Knjiga je osobito prikladna za rad s vjeroučenicima osmogodišnje škole, kao i s članovima župnog vijeća u pripravi za pohod bolesnicima.

DISKUSIJA NAKON PREDAVANJA DON LUKE DEPOLA

Jedna sudionica je iznijela svoje iskustvo u radu s gluhonijemima. Istaknula je veliku potrebu stvaranja čitavog tima stručnjaka koji bi bili sposobni pristupiti onemoćalim osobama. Treba prerasti mentalitet „mi–oni“ u mentalitet da smo pred Bogom svi „mi“.